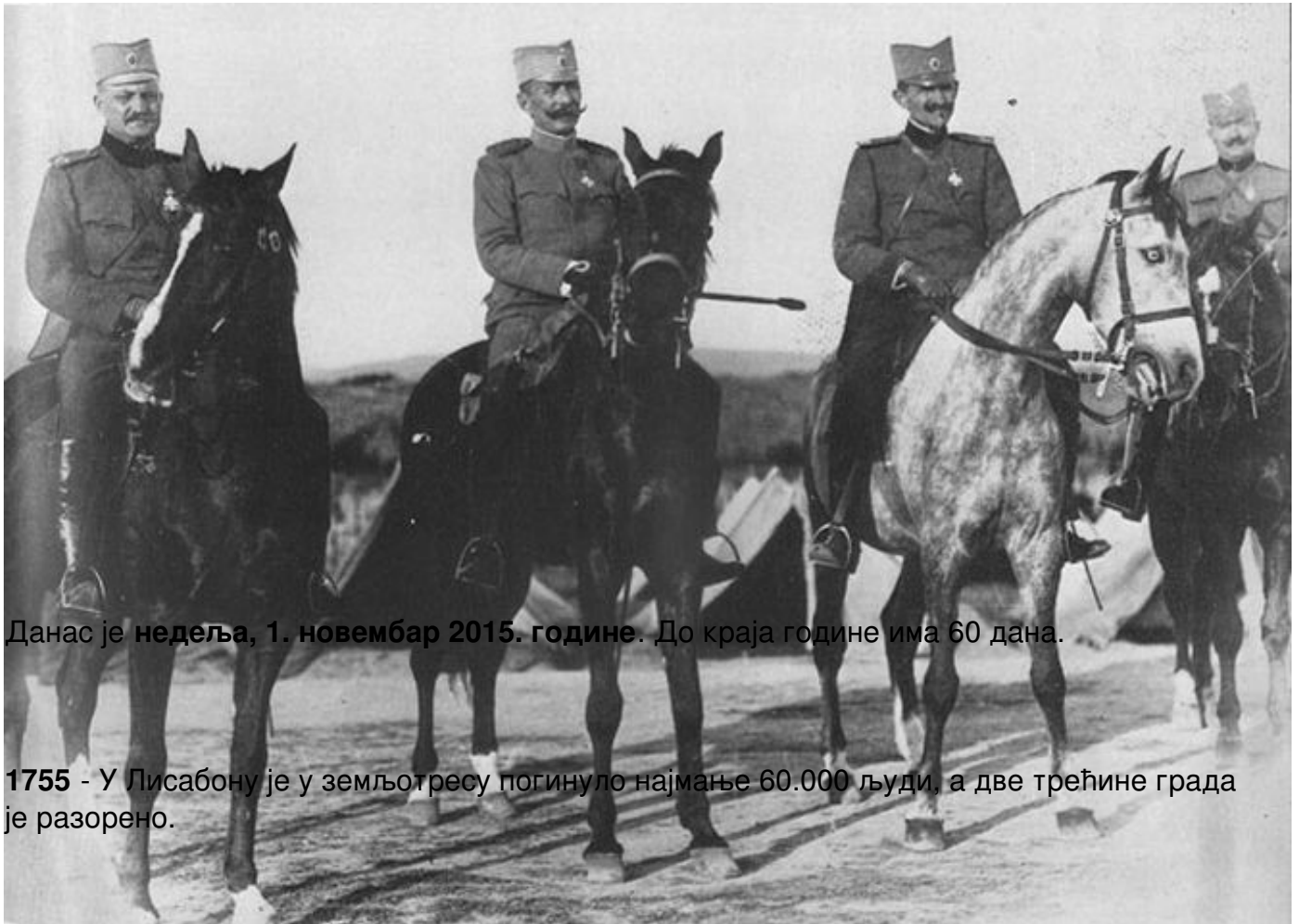

НОВИ САД - На данашњи дан 1918. године српска Прва армија под командом војводе Петра Бојовића ослободила је у Првом светском рату Београд, прешавши 500 километара под борбом за само 45 дана, у силовитом напредовању после пробоја Солунског фронта.

Данас је **недеља, 1. новембар 2015. године**. До краја године има 60 дана.

1755 - У Лисабону је у земљотресу погинуло најмање 60.000 људи, а две трећине града је разорено.

1757 - Рођен је италијански вајар Антонио Канова, највећи мајстор италијанског класицизма, који је утицао на целокупно европско вајарство. Дела: "Амор и Психа", "Паолина Боргезе као Венера", "Персеј", "Три Грације", споменици папама Клементу XII и Клементу XIV, Наполеонова биста.

1842 - Рођен је српски политичар, дипломата, филолог и историчар Стојан Новаковић, члан Српске краљевске академије, оснивач и лидер Напредне странке. Био је библиотекар Народне библиотеке у Београду, професор гимназије и Велике школе у Београду, члан Државног савета. Водио је одељење за пропаганду у Старој и Јужној

Србији (Косово и Македонија) при Министарству спољних послова. Био је посланик Краљевине Србије у Цариграду, Паризу и Петрограду, министар просвете, унутрашњих и спољних послова и два пута председник Министарског савета (владе). Био је шеф српске делегације која је закључила 1912. мир с Турском после Првог балканског рата. Објавио је више од 400 научних радова, највише из историографије, словенске филологије, теорије књижевности, политичке и правне историје, историјске географије. Радио је на српској библиографији, бавио се лексикографијом, као и старом српском књигом, па чак и неком врстом ране геополитике. У младости је писао песме и романи и преводио, био је ученик Ђуре Даничића, а од 1865. до 1868. уређивао је и издавао часопис "Вила". Његовом заслугом штампани су "Законски споменици српских држава средњег века" и "Законик Стефана Душана цара српског" (прво научно, критичко издање). Дела: "Васкрс државе српске", "Срби и Турци XIV и XV века", "Село", "Балканска питања", "Историја српске књижевности", "Српска граматика".

1867 - У Београду је основана дружина високошколске омладине Србије "Побратимство" у склопу делатности Уједињене омладине српске. Међу оснивачима налазили су се Лаза Лазаревић, Љубомир Ковачевић, Коста Христић. "Побратимство" се бавило литерарним радом, а 1871. покренуло је и посебан алманах друштва.

1884 - Рођен је Албер Лондр, француски писац и новинар. Његове светски познате репортаже постале су временом класична новинарска лектира. Лондр је био изразито ангажован аутор, предано је указивао на социјалне проблеме широм света, осим о родној Француској, писао је о земљама Африке, Латинске Америке, Пацифику, па и о проблемима Балкана, између осталог о Србији и Београду. Бавио се проблематиком колонијализма, тероризма, милитаризма, трговине људима. Његовим именом названа је француска национална награда за новинарство. Дела: "Земља абоноса", "Бело робље", "Бириби", "Терор на Балкану", "Пут у Буенос Аирес".

1886 - Доношењем Закона о оснивању Краљевско-српске академије, на традицијама Друштва српске словесности и Српског ученог друштва, основана је Краљевско-српска академија. Наредне 1887. преименована је у Српску краљевску академију, претходницу Српске академије наука и уметности. Закон о оснивању је предвидео да она "обрађује и унапређује науку, да обелодањује и иницира научна истраживања и потпомаже развој уметности". Под њен надзор стављени су Народна библиотека и Музеј српских земаља. Имала је одсеке за природне, филозофске, друштвене науке и за уметност. Први председник био је Јосиф Панчић, за њим су следили Чедомиљ Мијатовић, Димитрије Нешић, Милан Милићевић, Јован Ристић.

1894 - Умро је руски цар Александар III Александрович Романов, наследио га је син Николај II, последњи руски цар, убијен од стране бољшевика 1917. у Јекатеринбургу (у совјетско време Свердловск) заједно са целом породицом.

1928 - У Турској је арапско писмо замењено латиницом, што је био део прозападних реформи оснивача модерне Турске Кемала Ататурка.

1936 - Италијански фашистички диктатор Бенито Мусолини објавио је стварање осовине Рим-Берлин.

1944 - "Београдским споразумом" између председника Националног комитета ослобођења Југославије Јосипа Броза Тита и председника избегличке владе Краљевине Југославије Ивана Шубашића, окончани су преговори о образовању јединствене привремене владе Демократске федеративне Југославије.

1956 - На предлог Југославије, Генерална скупштина УН усвојила је на ванредном заседању резолуцију којом је захтевано да Велика Британија, Француска и Израел одмах обуставе оружане акције, повуку се с територије Египта и омогуће поновно отварање Суецког канала.

1963 - У војном удару у Јужном Вијетнаму убијен је председник Нго Дин Дијем.

1972 - Умро је амерички писац Езра Паунд, врхунски поета. Поезијом обележеном великом ученошћу, индивидуализмом, недостатком смисла својственом "изгубљеној генерацији" после Првог светског рата и широком слободом форме, више од било ког модерног песника унапредио је метричку форму енглеског језика. Његово ремек дело су "Цантос", тешко и сложено штиво, састављено је од низа независних песама, објављивано до смрти 1972. Преводио је и адаптирао латинске, кинеске, јапанске, провансалске и француске песнике. Јавно је изражавао подршку италијанском фашизму, па му је 1945. суђено због велеиздаје. Проглашен је психички болесним и 13 година провео је у установи затвореног типа, али се никада није покајао и задржао је своја ексцентрична уверења и касније. Објавио је и више критичких књига: "Дух романтике", "Критички есеји", "Како да читамо есеј", "Џеферсон и/или Мусолини".

1985 - Потпредседник Танзаније Али Хасан Мвињи, којег је после 24 године на челу Танзаније за наследника предложио Џулијус Камбарага Њерере, постао је шеф државе.

1987 - Кинески лидер Денг Сјаопинг формално се повукао са свих функција у владајућој Комунистичкој партији.

1995 - У војној бази, у америчком граду Дејтон, започели су преговори о мировном решењу за Босну и Херцеговину. Након три седмице мировни споразум су парафирали председници Србије и Хрватске Слободан Милошевић и Фрањо Туђман и лидер босанских муслимана Алија Изетбеговић.

1996 - Умро је Џунијус Ричард Џајавордене, председник владе Шри Ланке од 1977. после изборне победе његове Уједињене националне партије. После успостављања председничког система, 1978. је постао шеф државе и на том положају остао је до 1988.

2000 - СРЈ је примљена у УН као 190. члан, иако је Југославија била један од оснивача организације Уједињених Нација.

2006 - У Бечу је основан Међународни савез синдиката уз присуство представника синдиката из великог броја држава света, који би требало да омогући боље суочавање синдикалних покрета са изазовима глобализације.

2006 - Умро је амерички романописац Вилијам Стајрон, добитник Пулицерове награде за књигу "Исповести Нета Гарнера" и аутор књиге "Софијин избор", чија је екранизација награђена Оскаром. Рођен је у Њупорту, у Вирџинији, као син бродоградитеља у породици чија историја досеже до колонијалних времена. У своја дела преносио је властите опсесије расом, класном поделом друштва, као и осећајем кривице који га је опседао читавог живота. Био је изразити либерал, политички веома активан. С Артуром Милером и Габријелом Гарсијом Маркесом 2000. је посетио Фидела Кастра на Куби. Остала дела: "Лези у мраку".

(Танјуг)